

Nový zákon o prevenci závažných havárií

Část 1 – Havárie, PZH

Ing. Martina Pražáková

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i. (VÚBP, v.v.i.)
Odborné pracoviště pro prevenci závažných havárií (OPPZH)

prazakova@vubp-praha.cz
oppzh@vubp-praha.cz

Envi Group, 20. 4. 2016

www.vubp.cz

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.

www.bozpinfo.cz

System prevence závažných havárií

- systém nastavený pro objekty s nebezpečnými chemickými látkami
- systém napomáhající předcházení vzniku nežádoucích událostí jako je **toxický rozptyl, požár, výbuch, únik látky do vodního prostředí**
- systém zabývající se vlivem těchto nežádoucích událostí na **životy a zdraví lidí a zvířat, životní prostředí a majetek** v objektech a jejich okolí

CÍL PZH →

snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií

Koho se systém PZH týká?

- tato problematika se týká právnických a podnikajících fyzických osob, které vlastní nebo užívají objekt s NCHL
- **široká škála objektů**, velmi rozdílná množství NCHL a rozdílné způsoby nakládání (sklady NCHL, jednoduché chemické výroby, velké chemické podniky...)
- v ČR je zařazených cca **210** objektů

V EU je systém prevence havárií pojmenován podle havárie v italském městě **SEVESO v r. 1976**

Továrna v Sevesu

<http://varenya.hubpages.com/hub/Seveso-man-made-disaster>

Seveso, Itálie, 10.7.1976

Havárie:

- odtlakování TCP (2,4,5-trichlorofenol) reaktoru po neočekávané exotermní reakci ve výrobě herbicidů a pesticidů
- únik cca 3 t reakční směsi
- toxický mrak obsahoval mj. cca 2 kg TCDD (2,3,7,8-tetrachlorodibenzo-*p*-dioxin)

Příčina:

„runaway“ reakce („ujetí“ reakce)

Následky:

kontaminovaná plocha po větru 6 x 1 km; žádná přímá úmrtí lidí, 37 000 exponovaných lidí; 736 evakuovaných lidí (na 6 měsíců); 2000 lidí léčeno na otravu dioxinem; řada potratů; 4 % místních zvířat zemřelo, následně 80 000 zvířat preventivně usmrceno, aby se nedostala do potravinového řetězce

Mexico City, 19.11.1984

Havárie:

požár a následné exploze v LPG terminálu (kapacita cca 11 000 m³ LPG)

Příčina:

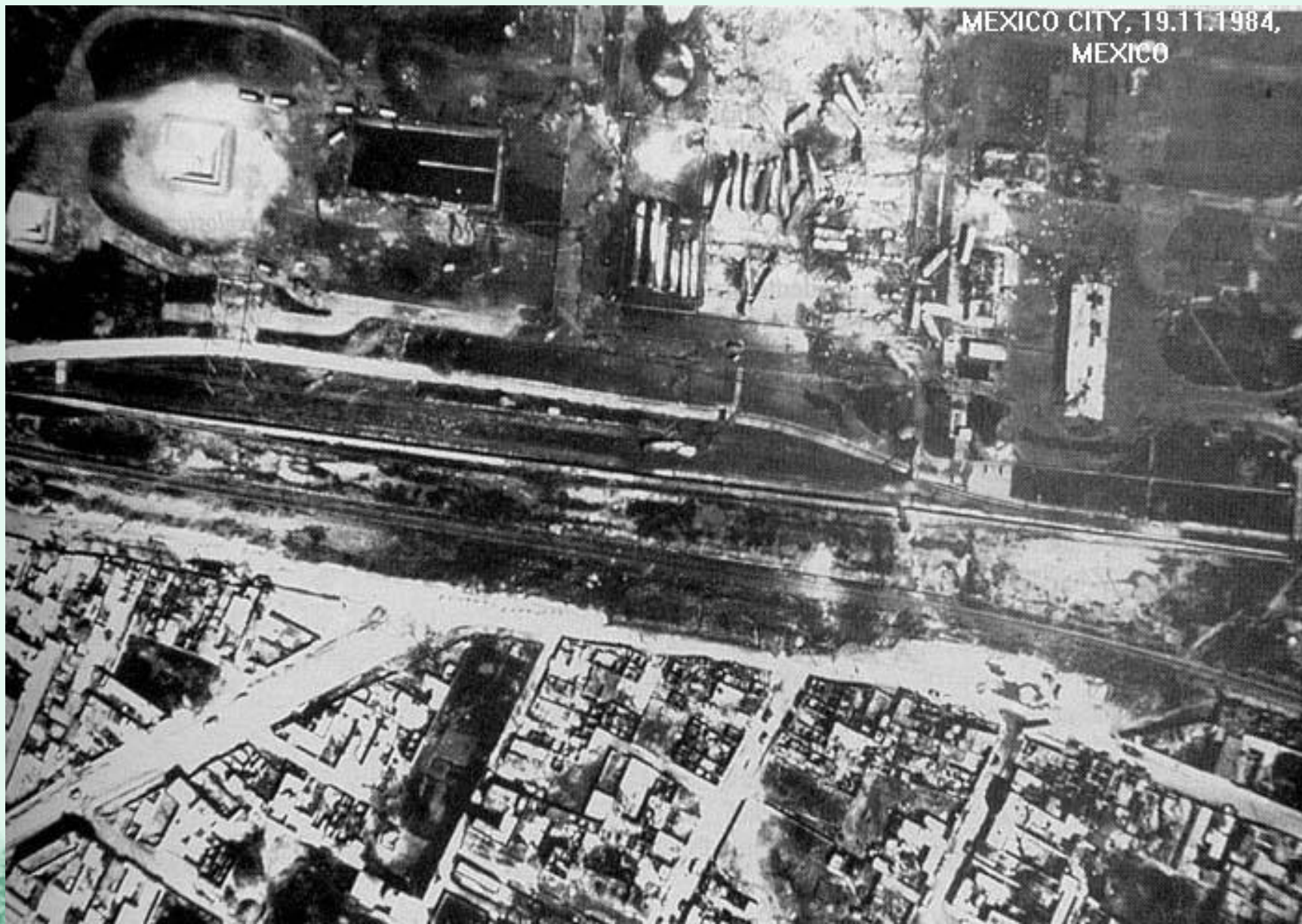
ruptura potrubí (pokles tlaku) → oblak plynu cca 200 x 150 x 2 m → vznícení od hořáku → požáry → dominoefekty → série BLEVE

Následky:

Mrtví: 650

Zranění: více než 6 400

Škoda: 31,3 milionů \$

MEXICO CITY, 19.11.1984,
MEXICO

MEXICO CITY, 19.11.1984,
MEXICO

Bhopal, Indie, 2./3.12.1984

Havárie:

únik asi 36 t MIC (+ HCN) ve výrobně insekticidů → toxický mrak
8 km po větru, přes město (900 000 obyvatel)

Příčina:

500 l vody vniklo do zásobníku obsahujícího 40 t MIC → zvýšení
teploty a tlaku → reakce

Následky:

Mrtví: bezprostředně 1754, následně 2000 (j.ú. 20000)

Zranění: 20 000 hospitalizovaných, 50 000 lehká zranění,
cca 11 000 invalidů

Škoda: zastavená výroba, kompenzační nároky 470 milionů \$,
finanční krize, Union Carbide klesla z pozice 34 největší
společnosti ve světě pod pořadí 200

Enschede, Holandsko, 13.5.2000

Havárie:

malý požár a následné exploze cca 100 t pyrotechnických výrobků

Příčina:

přítomno větší množství než bylo povoleno včetně vyšší třídy nebezpečnosti; požár (příčina?) začal v místě, kde v době mimo provoz neměly být žádné nebezpečné látky;

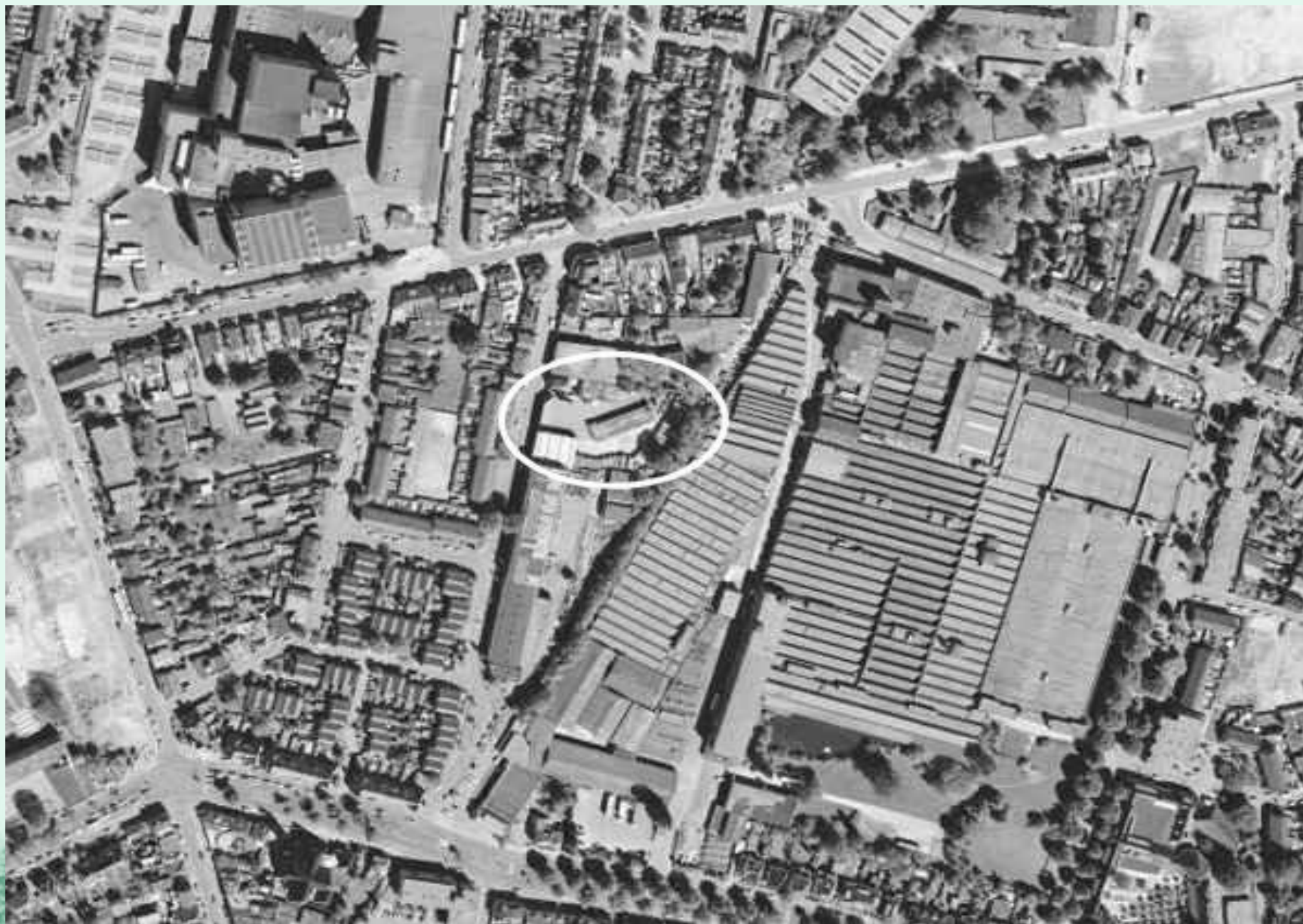
Následky: tlaková vlna do 30 km; postižená oblast 40 ha

Mrtví: 22

Zranění: 947

Evakuováno: cca 10 000

**Škody: 293 zničených domů; cca 50 zničených obchodních a průmyslových budov; cca 15 000 poškozených domů
celkové materiálové škody 1 bilión guldenů**

Lučební závody Draslovka, Kolín, 9.1.2006

Havárie: nežádoucí únik koncentrovaných silně toxických odpadních kyanidových vod, při odstávce a čištění technologického zařízení, přetečení z detoxikačních nádrží do dešťové vpusti a následně do Labe

Příčina: selhání lidského faktoru v kombinaci s technickou závadou na signalizačním zařízení

- na průběh a rozsah následků havárie mělo zásadní vliv selhání původce havárie, který ji včas neohlásil kompetentním institucím
- nepříznivý vliv měly klimatické podmínky – silné mrazy (-15°C), intenzivnější akutní toxické působení kyanidů na ryby, zpomalené přirozené odbourávání kyanidů ve vodách Labe
- ryby hynuly v úseku dlouhém 83 km až k soutoku s Vltavou
- odhad cca 6-10 t uhynulých ryb, škoda vyčíslena na 414 tis. Kč
- obnova rybí osádky za cca 3 - 4 roky s náklady cca 2 mil. Kč.

Litvínov, Unipetrol RPA, 13.8.2015

- **mimořádná situace na etylénové jednotce**
- **nedostatečný přívod vody do chladicího zařízení**
- **závažná havárie - výbuch a následný požár**
- **neplánovaná odstávka petrochemické výroby (etylénová jednotka, výroby polyetylen, výroba polypropylen)**
- **žádné znečištění toxickými látkami, žádná vážnější zranění, okolí opustilo cca tisíc lidí, spád velkých mastných sazí, prý nedostatek informací**
- **příčiny stále ještě zjišťují experti, několik vyšetřovacích týmů**

Právní rámec v EU - SEVESO

- SEVESO I - směrnice Rady 82/501/EEC z r. 1982
- SEVESO II - směrnice Rady 96/82/ES z r. 1996
- úprava směrnice – 2003/105/EC
- **SEVESO III**
- směrnice Evropského parlamentu a Rady **2012/18/EU ze dne 4. července 2012** o kontrole nebezpečí závažných havárií s přítomností nebezpečných látek
 - ✓ s účinkem od 1. 6. 2015 zrušila SEVESO II
 - ✓ navázala na existující systém PZH
 - ✓ přizpůsobila jej změnám v systému klasifikace chemických látek a směsí dle tzv. nařízení **CLP**

Nařízení CLP

Nařízení č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí

➤ přímo použitelný předpis EU

Uplatňuje se pro látky od 1. 12. 2010 a pro směsi od 1. 6. 2015

Směsi již uvedené na trh před 1. 6. 2015 a klasif. ještě podle 1999/45/ES **nemusí** být znovu označeny a zabaleny podle CLP až do **1. 6. 2017** (platí pro distributory)

Příloha VII – převodní tabulka klasifikací

(pro látky nebo směsi klasifikované podle 67/548/EHS nebo 1999/45/ES)

Nový zákon č. 224/2015 Sb. (1/2)

- **o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi** a o změně zákona 634/2004, o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- **ve Sbírce zákonů byl vyhlášen 11. září 2015**
- **účinný je od 1. října 2015**
- **nahradil zákon č. 59/2006 Sb.**
- **nepředstavuje koncepčně novou právní úpravu**
- **stávající systém prevence přejal, rozvinul a zpřehlednil**

Nový zákon č. 224/2015 Sb. (2/2)

- **stanoví povinnosti právnických nebo podnikajících fyzických osob, které užívají nebo budou užívat objekt s NL**
 - ✓ zavést veškerá opatření k zabránění vzniku závažné havárie
 - ✓ stanovit postupy k jejímu zvládnutí pro případ, že havárie nastane i přes přijatá opatření
- **stanoví působnost orgánů veřejné správy na úseku PZH**
- **definuje minimální množství jmenovitě vybraných nebezpečných látek a kategorií nebezpečných látek, která jsou určující pro zařazení objektu (skupina A nebo B) pod působnost zákona**